

ŠTUDIJSKI KROŽKI
Letno poročilo
2002-2003

Ljubljana, september 2003

Andragoški center Republike Slovenije

PROJEKT: ŠTUDIJSKI KROŽKI

Analiza delovanja študijskih krožkov v šolskem letu 2002–2003

Andragoški center Slovenije

Ljubljana, septembra 2003

Sestavila mag. Nevenka Bogataj

Podatke pripravila Ana Jasmina Oseban

Tehnično uredila Marjetka Petelin

Jezikovno pregledala Marjana Kunej

Projekt so financirali Ministrstvo za šolstvo, znanost in šport ter Združenje založnikov in knjigotržcev.

KAZALO

Leta 2003 je za študijske krožke deseta obletnica. Razpolagamo torej z desetletno serijo podatkov o študijskih krožkih in z dejstvom, da so bili letos študijski krožki prvič obravnavani na Strokovnem svetu. Ker so bili brez zadržkov potrjeni kot potrebni v slovenskem prostoru, se nadejamo, da se omejeno financiranje projekta, zaradi katerega je tudi tokratno poročilo okrnjeno, izteka. Potrebno je poudariti, da je prišlo do sprememb v toku dokumentacije. Poenotenje poročil med Ministrstvom za šolstvo, znanost in šport ter Andragoškim centrom časovno ni sovpadalo z navodili izvajalcem, zato so jih le-ti posredovali obema in to na različnih obrazcih. Posledica je, da manjši del poročil za obdelavo do 15. julija 2003 še ni bil na voljo, zaradi česar smo uporabili podatke iz prijav.

Osredotočili smo se na ključne informacije, zato smo ohranili vse časovne prikaze in v želji zagotoviti aktualnost besedila, dodali področja, ki v dosedanjih poročilih niso bila podrobneje predstavljena.

Zasnova, teoretična izhodišča in metodologija ostajajo enaki kot v prejšnjih poročilih. Kvantitativni in kvalitativni podatki so prikazani za vse tipe študijskih krožkov. Poročilo sloni na podatkih

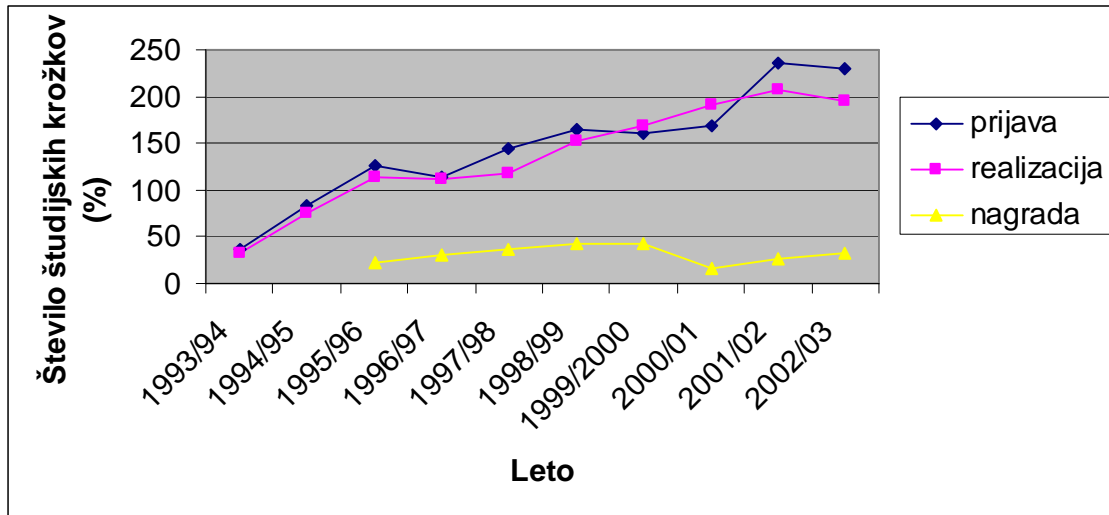
- prijav študijskih krožkov (obrazcev ACSŠK/),
- poročil o delu posameznih študijskih krožkov (obrazca ACSŠK/8_2 s prilogami in obrazca JR 2002/2003 A3, s katerim je pričelo spremljati delo krožkov Ministrstvo za šolstvo, znanost in šport),
- evidence delovnih srečanj z mentorji študijskih krožkov.

1.1

ANALIZA STANJA IN SPREMENB V OBDOBJU 1993–2002

1.1.1

ŠTEVILO ŠTUDIJSKIH KROŽKOV

Slika 1: Razvoj števila študijskih krožkov v obdobju 1993 - 2003

V letu 2002–2003 so izvajalci priglasili skupno 229 študijskih krožkov, kar je za 4 odstotke oz. 7 krožkov manj kakor lani. Izpeljanih in dokumentiranih jih je bilo 196, med njimi 174 študijskih krožkov in 22 tematskih Beremo z Manco Košir. Prejeta dokumentacija torej kaže na 85,5 odstotno realizacijo prijavljenih krožkov.

Izvajalci so resnično približali možnost učenja udeležencem, saj so krožke izvajali kar v 87 krajih po vsej Sloveniji. Od tega je polovico BMKjev delovalo izven sedeža matične ustanove (glej preglednico v prilogi). Krožki so večinoma samostojni (66,8 odstotkov), nekateri so del projektov (Leonardo, občinski projekti ipd.).

1.1.2

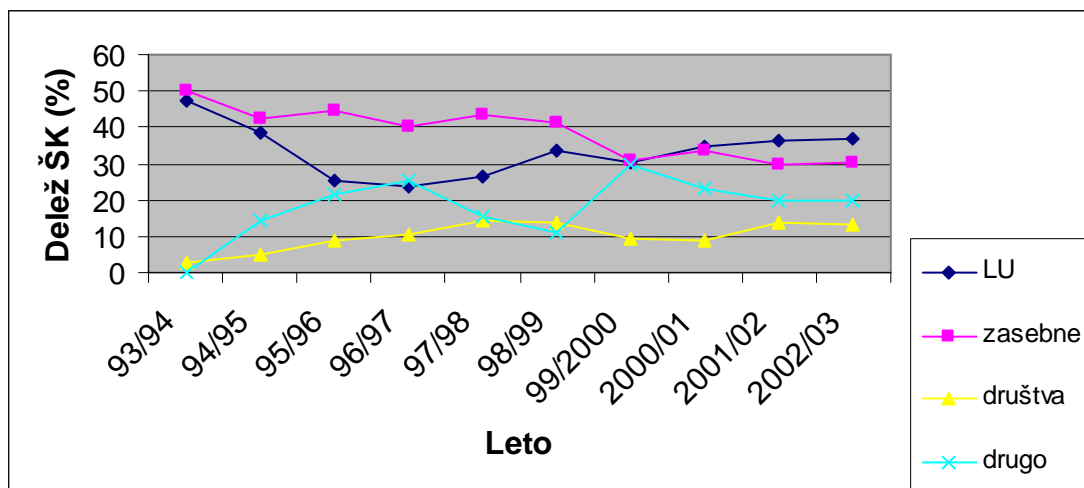
UDELEŽENCI ŠTUDIJSKIH KROŽKOV

Udeležencev študijskih krožkov je bilo tudi letos več kakor lani - za 3,9 odstotka oz. 94 in torej skupno 2456. Vendar ta podatek dokumentirajo prijave, zaradi manjkajočih poročil pa je skupno število udeležencev nekaj manjše in znaša 2145. Kljub enakemu številu tematskih krožkov je bilo v njih več udeležencev (n=271 oz. 9,2 odstotka). Predvidevamo, da se sestava udeležencev vseh študijskih krožkov ni značilno spremenila, zaradi omejenih možnosti pa njihove sestave po starosti, spolu, izobrazbi in zaposlitvenem statusu nismo ugotavljali.

1.1.3

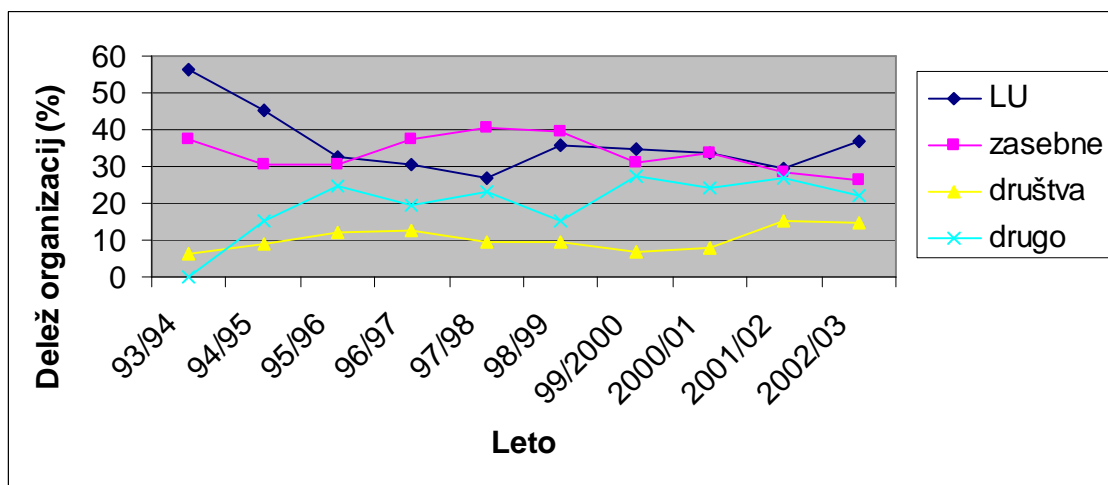
IZVAJALCI ŠTUDIJSKIH KROŽKOV

1.1.3.1 USTANOVE

Slika 2: Razvoj deleža študijskih krožkov v obdobju 1993–2003 po tipu matične ustanove

Sodelovalo je 68 ustanov, med njimi je 37% ljudskih univerz, ki so izvedle tudi največ krožkov. Kot že vsa leta so najmanj krožkov izvajala društva. Večjih sprememb v razmerjih med izvajalci ni bilo, saj zadnja tri leta ugotavljamo med njimi stabilno razmerje.

Slika 3: Razvoj razmerja med izvajalci študijskih krožkov v obdobju 1993–2003

V šolskem letu 2002/2003 je študijske krožke organiziralo 130 mentorjev od tega 17 mentorjev študijskih krožkov Beremo z Manco Košir. Tokrat so nekateri mentorice ŠK

BMK prvič vodile po tudi po več krožkov (Litija, Novo mesto, Šenčur, Nova vas) pa tudi ostra ločnica med mentorji za klasične ŠK in BMK se ni potrdila.

1.1.3 Temeljno usposabljanje in izpopolnjevanje

Temeljno usposabljanje v klasični obliki je letos v celoti nadomestilo usposabljanje na daljavo. Ločenega usposabljanja za mentorje bralnih študijskih krožkov ni bilo. Pač pa smo med novembrom 2002 in marcem 2003 organizirali usposabljanje za 15 udeležencev, med katerimi jih je bilo uspešnih deset. Zanimanje za usposabljanje ostaja stabilno, zato načrtujemo še v letu 2003 novo skupino, za katero je že sedaj več kot dvajset prijav.

Izpopolnjevanje kadrov smo letos posvetili temam, ki so bile doslej slabo zastopane. Predstavila sta jih predavatelja, ki hkrati utirata pot razumevanju nove dimenzije študijskih krožkov – njihovega prispevka k trajnostnemu razvoju.

Analizirali smo dejavnost kadrov na različnih ravneh, da bi prepoznali, koliko je njihova izobraževalna vloga tudi sicer vpeta v lokalno okolje. 37,5 odstotkov jih je dejavnih v lokalni skupnosti, 40 odstotkov pa vpetih *tudi* v regijske in/ali nacionalne projekte in dejavnosti. Ocenjujemo, da je mreža mentorjev, ki že desetletje animira lokalna okolja in z njimi dosega temeljne nacionalne strategije, tudi zaradi svoje vpetosti v razvoj vredna posebne pozornosti in vlaganj. Kot temeljno infrastrukturo tim. »človeških virov« za uveljavljanje nacionalnih strategij jo namreč poznamo, smo z njo v rednem, celo desetletnem stiku, zato bi bilo utemeljeno zanje posebej poskrbeti. Na podlagi identifikacije njihovih izobraževalnih potreb v kontekstu neformalnega izobraževanja v študijskih krožkih ocenjujemo, da se (brezplačno) udeležijo v eni izmed izobraževalnih možnosti, ki jih ponuja Andragoški center. Prek mednarodnih razpisov skušamo zagotoviti sredstva za mednarodno ekskurzijo. Anketiranje je tudi pokazalo, da tisti mentorji, ki so prenehali dejavno sodelovati v študijskih krožkih in se ne udeležujejo izpopolnjevanj, mreži pripadajo le formalno, zato smo se odločili omejiti njihovo informiranje in tako racionalizirati delo s tako obsežno mrežo izvajalcev.

Preglednica 1: Dopolnilno usposabljanje v obdobju 1993–2002

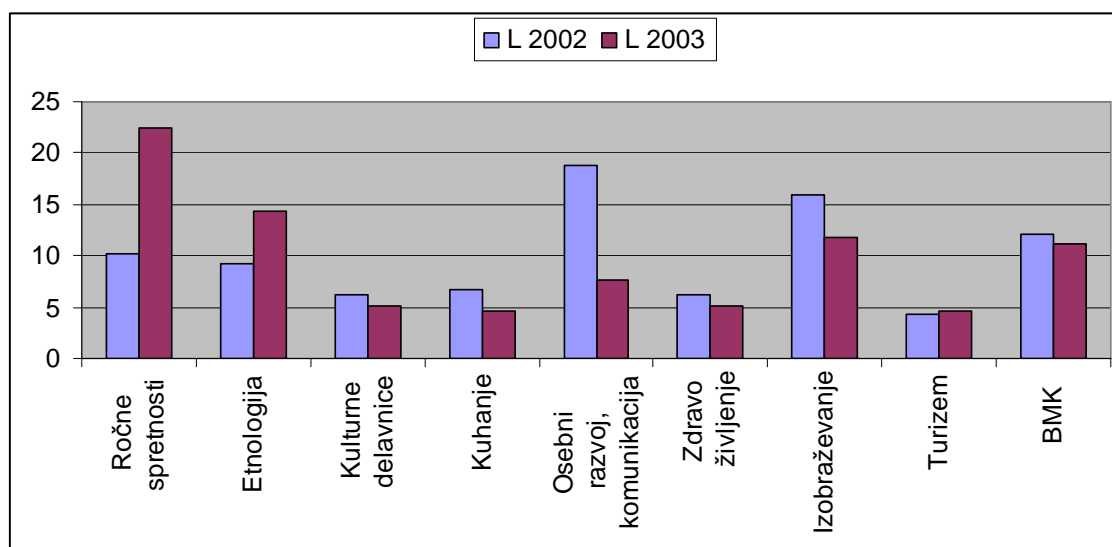
Naslov	Predavatelj (-ica)	Datum izpeljav (-i)	Št. udel.
Delovni sestanek projekta	Sonja Klemenčič, ACS, Ljubljana	4., 5. 5. 1994	21
Študijski krožki na Švedskem	Peter Engberg, Direktor javnega IO, Švedska	21., 24. 4. 1995	19
Evalvacija v izobraževanju	Deryn Holland, Nizozemska	31. 1., 1. 2. 1996	53
Kako ocenjujemo uspešnost dela v ŠK	Sabina Jelenc, FF, Ljubljana	7. 3. 1997	19
Srečanje vodij in mentorjev	Mag. Slavica Černoša, Sonja Klemenčič, ACS, Jože Miklavc, MŠŠ;	6., 10., 3. 1997	29
Študijski krožki o pretekli in sedanji podobi življenja	Dr. Marija Makarovič, ZRC SAZU, Ljubljana	30. 9. 1997	22
Življenjska moč slovenskega podeželja v EU	Dr. Matija Kovačič, BTF, Ljubljana	31. 11. 1998	31
Odnosi z mediji	Dr. Manca Košir	6. 10., 25. 11. 1999	46
Zakaj so prav ŠK ob naših mejah največkrat nagrajeni?	Prof. dr. Vladimir Klemenčič	24. 11. 2000	40
Študijski krožki odražajo našo identiteto	Prof. dr. Janez Bogataj	1. 6., 13. 6. 2001	52
Novejša spoznanja švedskih študijskih krožkov	Dr. Michal Bron, Jr	30. 11. 2001	42
Bralne skupine v Veliki Britaniji	Rachel van Riel, Opening the Book Great Britain	13. 5. 2002	33
Trajnostni razvoj-od moči mišic k zmožnostnim uma	Mag. Bojan Radej, UMAR	23.1.2003	42
Sporočila Krasa	Prof. dr. Boštjan ANKO, BTF, Ljubljana	5.6. 2003	30

1.1.4

VSEBINE ŠTUDIJSKIH KROŽKOV

Podrobni analizi vsebin smo letos posvetili več pozornosti. Pripravili smo predlog kriterijev za njihovo kategoriziranje ter odpravili kategoriji »astronomija« in »vrtnarjenje«, za kateri v desetih letih ni bilo večjega zanimanja. Iz grafičnega prikaza smo izločili tudi tiste kategorije, ki v doslej niso imele več kot 5% krožkov, čeprav te kategorije vseeno spremljamo.

Kaže, da je bilo prevladovanje kategorije »osebni razvoj« moda izpred dveh let, saj se je zanimanje zanjo skoraj razpolovilo. Ponovno postajajo aktualne ročne spretnosti in etnološke dejavnosti, pri čemer velja poudariti, da je njihova zahtevnost razmeroma visoka. To smo lahko opazili tudi na sicer letos redkih terenskih obiskih. Lani tako izrazito izstopanje zanimanja za učenje je nekoliko upadlo s 16 na 12 odstotkov, medtem ko bralni krožki ostajajo v enakem obsegu kakor lani. Menimo, da je tak razvoj vsebin pozitiven in razmeroma hitro napreduje proti višji ravni zahtevnosti, to pa odpira tudi nove možnosti za nadaljnji razvoj.

Slika 3: S čim se ukvarjajo študijski krožki, ki presegajo 5-odstotno zastopanost v obdobju 1993–2003

Lansko ugotovitev o krožkarjih kot aktivnih državljanih smo letos preverili s posebnim anketiranjem, katerega rezultati bodo na voljo v letu 2004.

1.1.4.1 Tematski študijski krožki »Beremo z Manco Košir«

V tematskih študijskih krožkih Beremo z Manco Košir, ki jih je bilo 22 s skupno 281 udeleženci, so obravnavali 116 knjig. Sodelovalo je torej kar 51 več bralcev, ki so brali široko paleto knjig predvsem slovenskih avtorjev. Nekateri so se osredotočili na posameznega avtorja. V Postojni so tako nadaljevali prevajanje besedil Josipa Ostija, v Litiji poleg drugih podrobneje obravnavali Polonco Kovač, Josipa Ribičiča in Slavka Preglja, v Kočevju Matjaža Pikala in Andreja Rozmana, v Starem trgu pa Marka Kravosa, Ivana Cankarja in Ilko Vašte.

Udeleženci krožkov so obravnavali 82 različnih avtorjev, od tega samo 16 tujih. Ker so prebrali številne knjige posameznega avtorja, zlasti Cankarja, je težko govoriti o povprečnem številu knjig na posamezni krožek.

Na srečanja je bilo povabljenih 12 zunanjih sodelavcev (povprečno 1–2 na krožek), skupno pa je bilo organiziranih kar 30 javnih predstavitev. Čeprav smo pričakovali prevladovanje literarnih večerov, le težko izdvojimo prevladujoč tip prireditve. Mentorji in bralci študijskih krožkov Beremo z Manco Košir so očitno zelo domiselni in izvirni: brali so poezijo v gradu Bistra, študentka primerjalne književnosti je bila gostja literarnega večera, srečevali so se z avtorji (Matjaž Pikalo, Vinko Möderndorfer, Ana-Nuša Knežević, Borut Gombač, Liljana Knežević,), seveda tudi z Manco Košir, oblikovali so spletne strani, tiskali brošuro, organizirali popoldne o gorniški literaturi in podobno. Nekatero knjigo so bile predstavljene v knjižnicah in na Karavani študijskih krožkov.

Na Dnevih slovenske knjige je sodelovalo enajst bralnih krožkov iz različnih krajev (Prevalje, Ljubljana, Kočevje, Idrija, Kranj, Domžale, Sežana, Ilirska Bistrica, Novo mesto, Preddvor, Trbovlje). V prijazno pomoč so jim bile slovenske založbe, ki so na prošnjo DSP krožke založile z izbranimi knjigami: Sviloprejka, pisateljice Nine Kokelj, Predmestje, Vinka Möderndorferja, in Balta, Milana Vincetiča. Naslove je predlagalo pisateljsko društvo, krožki pa so na treh večerih Društva slovenskih pisateljev z avtorji prebirali in odmevali svoje vtise.

Študijski krožki Beremo z Manco Košir so se nedvomno profilirali in živijo neodvisno ter pestro življenje v različnih slovenskih krajih. Dosegajo v začetku zastavljen cilj – vabijo k branju, vodijo k zahtevnejši literaturi in zorijo ljudi, da se o prebranem pogovarjajo, pri čemer izbirajo predvsem knjige slovenskih avtorjev.

1.1.4.1 Delovanje krožkov za ljudi s posebnimi potrebami

V letu 2003/2003 je bilo izvedenih deset krožkov, katerih udeleženci so bili posamezniki s posebnimi potrebami. Izvajale so jih štiri organizacije in so potekali v štirih različnih krajih Slovenije (Vojnik, Kranj, Ljubljana, Gumnišče).

Preglednica x: Izvedeni študijski krožki v letu 2002/2003 glede na organizacijo in kraj izvedbe

Sedež ustanove	Organizacija	Kraj izvedbe krožka	Naslov krožka
CELJE	ALFABET d.o.o.	VOJNIK	Psihiatrični oddelek se predstavlja
LJUBLJANA	Zveza društev slepih in slabovidnih Slovenije	KRANJ	Pustimo prosto pot svoji domišljiji
		KRANJ	Alternativna moč zdravljenja
		LJUBLJANA	Zakaj so slepi slepi?
		LJUBLJANA	Balint v šolstvu – učitelj učitelju
		LJUBLJANA	Mi in promet
	Zavod za prizadete po poškodbi glave ZARJA	LJUBLJANA	Gradovi
		LJUBLJANA	Od knjige do igre
ŠKOFLJICA	Center Dolfke Boštjančič, Dom Škofljica	GUMNIŠČE	Mozaik
		GUMNIŠČE	Moliere – namišljeni bolnik

V navedenih krožkih je sodelovalo 122 udeležencev, od teh je bilo 75 žensk (61%) in 47 moških (39%). Večina je imela dokončano srednjo šolo, manjši del pa poklicno ali višjo. Prevladujoča starost je bila med 27 in 45 let – bilo jih je 62 (51%), 34 udeležencev (28%) je bilo starih med 46 in 60 let, 15 (12%) pa več kot 60 let. 11 članov (9%) pa mlajših od 26 let. Mentorji so udeležence pridobili izključno z osebnim ustnim povabilom v organizaciji. Takšen pristop je glede na specifični položaj, v katerem se znajdejo posamezniki s posebnimi potrebami, najbrž najuspešnejši. Udeleženci so se odločali za vstop v študijske krožke predvsem zato, ker glede na njihove potrebe za

določeno zanimanje niso našli drugih primernih oblik izobraževanja; pa tudi, ker so jim dali možnost, da na tak način uresničijo cilje, ki ne izhajajo ravno iz želje po učenju. Mnogim je bil pomemben dejavnik varnost in sproščenost, ki jo daje »zavetje« skupine, pa tudi dejstvo, da je tovrstno učenje brezplačno. Poleg krožka sodelujejo tudi v drugih skupinskih dejavnostih (v povprečju v petih), kar prav tako lahko deloma pripišemo vpetosti v organizacijo.

Učinek krožka na udeležence

Poleg motivacijskega in izobraževalnega je bil učinek tudi socializacijski in sprostitveni: večina krožkov je dosegala kombinacijo treh ali kar vseh posledic. Člani so preko seznanjanja z novim načinom dela poleg novih znanj in spretnosti pridobili tudi pomembno izkušnjo sprejetosti in lastne kompetentnosti. V Zavodu Zarja in Centru Dolfke Boštjančič je bil proces učenja v študijskem krožku v precejšnji meri prepleten s siceršnjim terapevtskim in pedagoškim delom; učenje je potekalo počasi in v manjših skupinah, poleg samega pridobivanja znanj in spretnosti je bilo v ospredju tudi pridobivanje socialnih veščin in občutek sprejetosti. Mentorica dramskega študijskega krožka Moliere pripominja, da je bila ob relativno majhnem številu ponavljanj in nižjih sposobnostih članov stopnja zapomnitve nadpovprečno dobra, kar jo je kljub dobremu poznavanju populacije izredno presenetilo. Pri svojem delu krožkarji večinoma niso imeli težav. Težave so se pojavile le v treh primerih - bodisi je bilo udeležence težko animirati in obdržati, napredek v učenju pa je bil težko merljiv; ali pa je bilo oteženo usklajevanje terminov z zunanji sodelavci in srečanja skupine. Za **največji dosežek** študijski krožki navajajo:

- pridobitev novih znanj,
- naučili in upali so si pokazati samega sebe in svoje posebnosti,
- skupno sodelovanje in učenje dveh različnih ciljnih skupin (stanovalci in vzgojitelji),
- da zmorejo pripraviti izdelek, uporaben svetu izven ustanove,
- spoznanje in prepričanje, da so kljub fizičnim omejitvam večji ročnih spretnosti,
- sodelovanje v strokovni skupini, ki na državni ravni pripravlja predloge za izenačevanje možnosti invalidov, med katere sodi tudi preventivno delovanje,
- izkušnja, da se lahko vsakdo, ne glede na sposobnosti in starost, še česa nauči,

Po zaključku študijskega krožka bo med udeleženci in v njihovem okolju ostalo več pomembnih **trajnejših posledic**:

- vplivanje na invalidsko zakonodajo, še posebno pri preventivnih ukrepih,
- napredovanje nekaterih članov krožka v poklicu kot vzpodbuda za nadaljnje formalno izobraževanje,

- zloženka, ki je nastala in se bo trajno uporabljala na oddelku psihiatrične bolnišnice,
- seznanitev okolja in strokovne javnosti z dramsko vsebino in s tem prispevek k razpravi o vsebinah drame pri skupini, ki ima posebne potrebe,
- uporaba in prenos novih znanj med znance in prijatelje.

Z načinom dela v študijskem krožku so bili udeleženci nedvomno zadovoljni. Pet skupin bo svoje delovanje nadaljevalo v obliki novega študijskega krožka; štiri navajajo, da bodo vsebine nadaljevali zaradi še neizpoljenih akcijskih ciljev (gledališka predstava, predstavitev dela drugim enotam organizacije), en krožek pa je s svojim delom tudi dokončno zaključil.

2. KAKOVOST ŠTUDIJSKIH KROŽKOV

Čeprav kakovostni študijski krožki niso več neposredno finančno stimulirani, izbiramo najboljše na podlagi:

- kakovosti dokumentacije (pravočasen prejem, urejenost in podrobnost obrazcev, foto- in druge dokumentacija, označenost z znakom projekta in navedbo Andragoškega centra, obseg medijskih objav),
- obsega in uresničevanja izobraževalnih ciljev (število ur srečevanja udeležencev),
- obsega in uresničevanja akcijskih ciljev,
- izbora vsebine (relevantnost, aktualnost, zanimivost, uporabnost),
- povezanosti z lokalno skupnostjo in odzivnostjo študijskih krožkov v lokalnem okolju (npr. števila medijskih objav).

Med študijskimi krožki se jih je letos posebno odlikovalo 33 iz 24 ustanov. To je 16,8 odstotkov vseh realiziranih študijskih krožkov. Nekaj ustanov je imelo torej po več nagrajenih krožkov, med njimi najdemo celo nove izvajalce, ki so se že v prvih izvedbah zelo izkazali (Smeri, Ravne na Koroškem; Matična knjižnica Litija). Med ostalimi naj posebej omenimo predvsem ljudsko univerzo Radovljica, ki je z izvirnimi temami in njihovo kakovostno izvedbo med nagrajene umeščene kar s tremi študijskimi krožki.

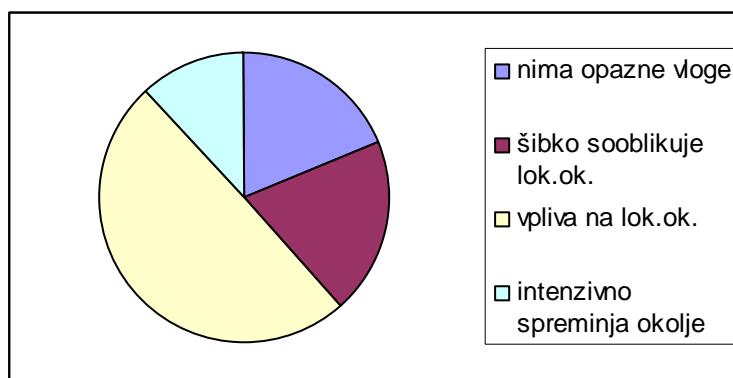
Poročila so bila večinoma oddana v roku in izpolnjena brez večjih napak, kar kaže, da je utečen ritem in razvita zanesljivost ter točnost omogočila racionalno delo. Škoda je le, da dela obrazcev nismo mogli upoštevati pri obdelavi podatkov, ker so bili bodisi na poti, bodisi še v arhivu MŠZŠ.

Nadaljnje širjenje mreže ter krepitev njene povezanosti, ki sta pogoj za nadaljnje razvojne korake, bo zahtevala racionalizacijo spremljanja dokumentacije, za kar smo že izdelali okvirni predlog avtomatiziranega spremljanja delovanja – neposredne vpise v računalniški medij.

3. UČINKI ŠTUDIJSKIH KROŽKOV

Tudi letos smo neposredno vrednotili učinke študijskih krožkov in to z dvema ločenima anketama – rezultate prve, izpolnjevali so jo mentorji – posredujemo v tem poročilu, rezultati druge pa bodo na voljo leta 2004. Zaprto vprašanje o učinku *na udeležence* je ponujalo 7 odgovorov, med katerimi je ponovno izrazito prevladovala odločitev »vsi navedeni učinki« (58 odstotkov, kar je skoraj 10 odstotkov več kakor v prejšnjem letu). Za »kombinacijo učinkov« se je odločilo nadaljnjih 38 odstotkov.

Učinki študijskih krožkov v 18 odstotkih nimajo opaznih posledic v okolju, slaba petina (19 odstotkov) šibko sooblikuje lokalno dogajanje, skoraj polovica pa (46 odstotkov) pa vpliva na življenje lokalnega okolja.

Slika 4: Učinek študijskega krožka na okolje, njegova vloga v njem

4. FINANCIRANJE ŠTUDIJSKIH KROŽKOV

Izvajalce študijskih krožkov že vsa leta sofinancira večidel Ministrstvo za šolstvo, znanost in šport. Izvajalec je upravičen do proračunskih sredstev, če:

- uspe na razpisu Ministrstva za šolstvo, znanost in šport za sofinanciranje izobraževanja odraslih ter z njim sklene pogodbo;
- ustreza merilom projekta Študijski krožki (ima usposobljeno osebje za izpeljevanje študijskih krožkov, izpeljave ustrezajo merilom);
- prijavljene študijske krožke tudi izpelje.

Mreža sponzorjev je bila tudi letos raznovrstna, a finančno šibka. Občine še vedno sofinancirajo to izobraževalno obliko, vendar ne v zadovoljivem številu. Rezultati slabe

finančne podpore dejavnosti študijskih krožkov se kažejo v vse skromnejšem gradivu (skoraj nič brošur, redke tiskane zgibanke in prenos prikazov na elektronske medije.

V študijskih krožkih se izrazito srečujeta sistem državnega računovodstva in delo na prostovoljni podlagi – to pa je za strokovno usmerjanje celote velika ovira.

5. POVZETEK

Desetletni razvoj študijskih krožkov kaže izrazito mnogopomenske učinke študijskih krožkov in šibko finančno stimulacijo posameznega krožka. Njihova stabilnost in celo širjenje omogoča njihovo hkratno zadovoljevanje zelo različnih ciljev (izobraževalni, motivacijski, socializacijski, sprostitveni) in prilagajanje potrebam lokalnih okolij.

Letos je bilo ponovno več udeležencev kakor prejšnja leta, čeprav zaradi prenosa dokumentacije na sofinancerja v času izdelave poročila nismo razpolagali z vso dokumentacijo, ki bi tako udeležbo tudi pisno potrdila.

Zanimanje udeležencev se od osebnega razvoja zopet premika k etnološki dediščini in (tudi z njo) povezanimi ročnimi spretnostmi. Ocenjujemo, da do določene mere na to vpliva proces pravnega približevanja Evropski uniji in hiter tempo, ki izriva tovrstna znanja in spretnosti ter kompenzira nepotrpežljiv ritem vsakodnevnega življenja.

Razvoj kulture branja je obetavna možnost nadaljnega razvoja slovenskih študijskih krožkov. Ponujajo zahtevnejše oblike dela in ob slovenskem leposlovju neposredno prispevajo k bralni pismenosti ter ohranitvi ter razvoju nacionalne identitete. Kadri so se podobno kot v preteklih letih za študijske krožke razredčili, zato je nujno usposabljanje nove ter ohraniti stik z prof. dr. Manco Košir, ki je *spiritus agens* tematskih krožkov, in najtesnejši mogoč stik z mediji.

Zadovoljni smo z vse večjo prostorsko razpršenostjo izvedb pa tudi ustanov, ki izvajajo študijske krožke. Novi ustanovi v Zasavju sta zelo dejavni, tudi nobena izmed knjižnic ni prenehala z aktivnostjo – nasprotno, za usposabljanje se zanimajo nove. Raznovrstnost ustanov, vsebin, ciljnih javnosti in njihovih motivov za delo ter okolij daje projektu stabilnost, hkrati pa kaže, kako zahtevno je usmerjanje in vodenje neformalnega učenja. Mreža sofinancerjev se sicer širi, a še vedno sloni predvsem na Ministrstvu za šolstvo, znanost in šport. Andragoški center je posodobil program temeljnega usposabljanja je, tudi izpopolnjevanja so dobro obiskana. Zaradi naraščajočih stroškov in vse manjše podpore projektu bo potrebna vpeljava kotizacije, vsebinsko pa se bomo po osmih letih

drugačne ponudbe ponovno osredotočili na motivacijo in obvladovanje skupinske dinamike.

Učinki drugačnega, bolj sproščenega, izkustvenega in v lokalno dogajanje vpetega učenja so pogosto posredni, nedvomno pa so dolgoročni, saj jih usmerjajo potrebe udeležencev ter volja, znanje in sposobnosti mentorjev. Prinašajo jih tudi tiste vsebinske kategorije, ki jim tradicionalno pripisujemo nizko raven zahtevnosti (npr. »ročne spretnosti«). Učenje se tako res približuje domu, razvija se kultura učenja tudi skozi branje, utečeni načini razmišljanja dobijo možnost za postopno prevrednotenje, to pa je ob družbenem prestrukturiranju in gospodarskem pridruževanju merilom zahodnoevropskih držav še posebej potrebno. Zanimanje odraslih, zlasti žensk, za učenje in delo v študijskih krožkih najpogosteje zadene na institucionalne ovire. Zlasti državne ustanove, ki vidijo v študijskih krožkih možnost za uveljavljanje svojega poslanstva ali uveljavljanja konkretnega znanja, imajo osebe sistemizirano, zato ostajajo zanje študijski krožki obrobna dejavnost. Zasebnim ustanovam ne omogočajo dovolj dobička, zavzetost društev pa je odvisna od posameznikov. Za večjo uveljavitev te oblike izobraževanja bi torej morali razviti strategije, ki upoštevajo navedene ugotovitve, predvsem pa potrebe posameznih ciljnih skupin. Kaže, da razumevanje za učinke takega učenja upada z rastjo ravni, ki so ji predstavljeni. V lokalnem prostoru so prireditve namreč vedno toplo sprejete in iskane, na nacionalni ravni pa izven matičnega sektorja razumevanja zanje pravzaprav ni.

Ekonomski pritiski omejujejo organizacijo promocijskih prireditev in brezplačno izpopolnjevanje kadrov, ki skrbijo za delovanje študijskih krožkov ter svetovalno-evalvacijsko delo ter programsko-razvojno delo, ki ga je doslej opravljal Andragoški center. Dodatna sredstva zato iščemo izven matičnega Ministrstva in na mednarodnih razpisih kar pa seveda dodatno omejuje čas, ki je na voljo motivaciji, koordinaciji in izpopolnjevanju mreže izvajalcev.

Vendar pa se vse več udeležencev krožkov namensko uči ter z učenjem krepi družbene vezi in dviguje raven zavedanja osebne in lokalne identitete, to pa so cilji, zapisani v Strategiji gospodarskega razvoja Slovenije in posledično v večini sektorskih strategij, nacionalnih programov in mednarodnih dokumentov. To dejstvo jim daje prihodnost ter prepoznavnost vsaj kot »primer dobre prakse«.

KRAJ	ORGANIZACIJA	MENTOR	ŠTUDIJSKI KROŽEK
Ajdovščina	LU	Boža Bolčina	Učimo se javnega nastopanja
		Nives Ličen	Vzgoja čustvene inteligence pri otrocih
		Boža Bolčina	Angleščina za evropsko sodelovanje
		Boža Bolčina	Oblikovanje gline
Črnomelj	Zavod za izobraževanje in kulturo	Irena Bohte	Germanizmi v belokranjskem narečju
		Breda Kočevar	Pravljica nas družì
		Jasna Šeruga Muren	Petje nas družì
Gornja Radgona	LU	Mira Balažic	Slikanje (risanje) na steklo
		Mira Balažic	Mala borza
		Mira Balažic	Kaligrafija
		Mira Balažic	Pletenje košar iz pintovca in šibja
Ilirska Bistrica	LU, OŠ Dragotina Ketteja - Anton Žnidaršič	Vanda Volk	Preslica in vreteno, to je delo pošteno
Jesenice	Ljudska univerza	Marija Fermešek	Izdelovanje voščilnic
		Gordana Trokoč	Aranžiranje daril
		Marija Fermešek	Izdelovanje prešitih odej
Koper	LU	Mirjana Palčič Bubnič	Rastemo z mladimi
Kranj	LU	Darja Kovačič	V prednovoletno - božičnem vzdušju
		Darja Kovačič	Konkretno postavljanje ciljev in kreativnost
		Darja Kovačič	Plesi v krogu

Krško	LU	Zorko	Mesta moči v Posavju-Dunaj nad Krškimi
		Novšak	Izboljšajmo svojo komunikacijo in odnose
		Zorko	Zapuščina Keltov v Posavju
Lendava	LU	Velimir Horvatič	Ribolovna območja občine Lendava
		Albina Mlinarič	Aranžiranje cvetja
Maribor	Andragoški zavod LU	Pepca Godina	Zdrav način življenja
		Godina	Življenje v barvah, pozitivno mišljenje, osebna rast
		Godina	Pozitivna komunikacija za dobro medsebojno razumevanje
		Godina	Gibanje za zdravje
Murska Sobota	LU	Svenšek Angela	Beltinci-domači čaji in namazi za zdravo prehrano
		Mihaela Flisar	Tišina-raznolikost ustvarjanja

		Marjan Čenar	Likovno izražanje
		Lilijana Grof	Martjanci-predstavimo se v Razkrižju
Novo mesto	RIC	Gašperšič Marjeta	Oblikujmo skupaj
		Gašperšič Marjeta	Akvarelno slikanje
		Ana Granda Jakše	Ohranimo ljudsko izročilo
		Štern Marjana	Zdrav duh v zdravem telesu
Ormož	LU	Šavora Milica	Slikanje na svilo
		Šavora Milica	Poslikava stekla
		Šavora Milica	Možnosti zdrave prehrane na podeželju
Ptuj	LU	Marta Krivec	Spoznavajmo Slovenijo
		Ojsteršek Rozalija	Spoznajmo svoj kraj
Postojna	LU	Nevenka Burger	Kulinarika - sončna kuhinja
		Marjana Urbančič	Naredimo naš kraj lepši
		Burger Nevenka	Kulinarika - svečano za vse svečanosti
Radovljica	LU	Pezdir Irena	Pravice živali

		Zlodej Lea	Video produkcija
		Majda Dobrila Žan	Izdelava pustne maske
Rogaška Slatina	LU	Erna Ferjanič Fric	Slikanje na svilo, platno in steklo
		Agata Brantuša	Spregovorimo angleško
Slovenska Bistrica	LU	Lipoglav Vida	Črešnjevec skozi čas II.
		Nada Milošič	Priprava turistične zloženke Leskovec - Stari Log
		Mojca Plaznik	Makole v preteklosti, kaj bo dobrega za prihodnost!
		Kanop Maja	Živimo med vami in z vami
Škofja Loka	LU	Tanja Avman	Nemški študijski krožek
		Tanja Avman	Fotografski ŠK
		Tanja Avman	Računalniški ŠK
Trebnje	CIK	Darinka Tomplak	Likovni ustvarjalni krožek II.
		Patricija Pavlič	Ročne spretnosti
Tržič	enota LU, CIK	Jana Mlačnik	Tako so kuhale naše babice II.
	Zavod za izobraževanje in kulturo	Heda Šivic	Oblikujemo z glino
Trbovlje	LU	Ličar Lijana	Komunikacija in kontaktna kultura II.
		Ličar Lijana	Komunikacija in kontaktna kultura
Velenje	LU	Šibanc Mirjam	Ustvarjalne srede
		Kata Talajč	Na krilih ustvarjalnosti
		Šibanc Mirjam	Zdravilna zelišča za domačo rabo
Žalec	UPI-LU Žalec	Franja Centrih	Živeti z energijo
		Centrih	Ohranimo tradicijo izdelovanja velikonočnih pirhov
		Franja Centrih	Izobraževanje na daljavo - kaj, kako in zakaj

Ajdovščina	ZDPM	Bolčina Jana	Starši in naš čas
		Valič Kristina	Mala gora v sliki in besedi
		Bolčina Jana	Vzgoja za življenje brez droge
		Bolčina Jana	Uspešni načini vzgajanja
Cerknica	Vitra	Žnidaršič Bojan	Kulinarika
		Gostiša Tatjana	Turizem
		Žnidaršič Bojan	Samogradnja sprejemnikov sončne energije
Celje	Alfabet	Nevenka Jelen	Modna revija starih oblačil
		Jelen Mernik	Praznične dejavnosti v šoli
		Jelen Mernik	Biseri stare celjske arhitekture
		Jelen Mernik	Psihiatrični oddelek se predstavlja
Cirkulane	Halo (Društvo za ohranjanje dediščine Haloz)	Pulko Marija	Slovar haloških izrazov
		Golc Stanislav	Priložnosti in slabosti v turistični vasi "Halonga"
Črna	ALP Peca	Lovko Katarina	Nemški jezik malo drugače
		Lovko Katarina	Računalnik, moje delo, moj vsakdan
		Lovko Katarina	Angleški jezik tudi tako
	Društvo upokojencev	Dimec Cveta	Zdravo preživljanje prostega časa
		Dimec Cveta	Uporabni predmeti za dom in družino
Domžale	Sativa&Godec d.n.o.	Godec Vouk Alenka	Slikanje na steklo
Dutovlje	Memory	Alenka Magajne	Moja kraška domačija

		Blanka Palčič	Istrske barke nekoč in danes
		Alenka Magajne	Berem, razmišljam - torej sem!
Izola	Matična knjižnica	Pahor Špela	Pravljичne delavnice in lutkarstvo
		Pahor Špela	Popotništvo
Kobarid	Posoški center razvojni	Brigita Bratina	Šola za starše
		Brigita Bratina	Vse o drobnici
		Brigita Bratina	Možnosti ekološkega kmetovanja v Posočju
Kranj	Gorenjski muzej	Jože Dežman	Moč preživetja
Lendava	ZKD	Štefan Huzjan	Muzej lendavske dežnikarne
		Štefan Huzjan	Židovske čipke
		Rajko Stupar	Vodni viri
Ljubljana	ZGS	Boštjan Škrlep	Stavbna dediščina Sorice
		Potrpin Tatjana	Sopota
		Jože Prah	Svibno

		Logar Janez	Vzgoja in nega visokodebelnih sadovnjakov
Škofljica	Center Dolfke Boštjančič	Alenka Golob	Moliere: namišljeni bolnik
		Blanka Grmšek	Mozaik
	Glotta Nova	Pegan Stemberger Jelica	Diskusijsko - debatni krožek (Debata nekoč in danes)
		Kotnik Milan	Bogastvo je v nas
		Avžlahar Alenka	Življenje Ljubljančanov skozi čas
		Škof Milica	Komuniciranje in osebna rast - Skupina Pristop
		Klemenčič Saša	Komuniciranje in osebna rast
		Škof Milica	Naše življenje - šk Galebi
	Zavod Zarja	Mateja Korošec	Mi in promet
		Martina Hrovat	Gradovi
		Šifrar Katja	Od knjige do igre
	Srednja trgovska šola	Ratkajec Nives	Oblikovanje uporabne keramike
		Agata Freyer	Umetnost na papirju
Grosuplje	KADIS	Kurent Edita	Osebnostna rast
Ljubljana	Mitra d.o.o.	Štokelj Cveta	Nemški pregovori - do znanja Nemščine malo drugače
	Zveza društev slepih in slabovidnih Slovenije	Stane Padežnik	Zakaj so slepi slepi?
	Slovenije	Stane Padežnik	Balint v šolstvu - učitelj učitelju
		Majda Muri	Dajmo prosto pot svoji domišljiji
		Majda Muri	Alternativna moč zdravljenja

Maribor	Doba	Zdenka Boltavzer	Našla sem pot
		Boltavzer	Kje iskati blažilo za dušo in telo
		Mira Kraj	Velikonočne dekoracije in običaji
	Zveza svobodnih sindikatov Podravja OE	Žličar Mira	Zakaj sem član sindikata?
		Erakovič Marija	Skrb za zdravje na delovnem mestu
		Detiček Dušan	Lepo je biti sindikalist
Mežica	STIK	Marjana Skralovnik	Oh, te vejice in računanje
		Marjana Skralovnik	Med tradicijo in sodobnostjo
		Marjana Skralovnik	Semenke v likovni podobi
		Dragomirka Šavc	Pomlad v mojih namazih in solatah
	Sadjarsko društvo	Vaukan Marija	Koroški pungrad
Muta	AA inženiring	Ambrož Anita	Plesni koraki II.
		Alenka Brišnik	Pridi in izdelaj si hlače
		Anita Ambrož	Priprava solat
Piran	Vrtec Mornarček	Natalija Planinc	Ohranjanje dediščine - nadaljevalni
		Natalija Planinc	Ohranjanje dediščine - začetni

		Natalija Planinc	Odgovorneje do dediščine
Postojna	Athena	Helena Kovač,	Imam jih 80
		Flora Otoničar,	Ko lutke spregovorijo
		Nataša Sedej	Nadaljujmo kratko zgodbo
Prevalje	Društvo kmetič Mežiške doline	Vaukan Marija	Ohranimo stare koroške pesmi
Ptuj	Animacija	Milica Robin	Od ideje do uresničitve
		Milica Robin	Razvijamo ustvarjalnost
		Milica Robin	Otroške igre v Potrčevih delih
		Milica Robin	Od ideje do uresničitve - nadaljevalni
		Merc Renata	Predstavimo naše mesto nemško govorečemu turistu
Radovljica	Društvo za zdrav os. Razvoj	Meta Šilc	Moč gline
		Brinšek	Ujeti trenutek s fotoaparatom
		Brinšek	Likovna ustvarjalnica
Radlje ob Dravi	Center za socialno delo	Sadar Marjana	Poezija po naše
		Štefl Tanja	Pustne šege in navade
		Darinka Kovše Ketiš	Znati hočemo več-steklo v Josipdolu

		Borislava Repotočnik	Čas duše, čas življenja
		Borislava Repotočnik	Kdo sem jaz?
	SMERI	Triller Zlatko	Starši, šola in vzgoja otrok
		Dimec Cveta	Dekorativni in uporabni predmeti za dom in družino
		Rus Špela	Kaj si želi naš otrok v otroštvu
		Sabina Kovačič	Uporabni izdelki za dom in družino
		Jožica Heber	Simbolika cvetja
		Jožica Heber	Pot za srce
		Jožica Heber	Rekreacijsko - turistična pot "Stari grad"
	Andragoško društvo Koroške	Sabina Kovačič	Uporabni predmeti za dom in družino
		Erat Nataša	Ekologija
		Leonida Konič	Novinarsko-diskusijski krožek
Remšnik	Kulturno društvo (DPM)	Račnik Marjan	Od besede do knjige
		Račnik Marjan	Debatni krožek - komunikacija
		Rejak Suzana	Kako nastane glasilo

Ruše	Tiža	Lidija Sabolek	Računalnik - naš prijatelj II.
		Lidija Sabolek	Računalnik - naš prijatelj
		Lidija Sabolek	Let's talk in English
Slovenj Gradec	MOCIS	Klančnik Bernarda	Kuhajmo s cvetjem
		Lakovšek-Kos Sonja	Priprava otroka na resnično življenje
		Klančnik Bernarda	Po Puščavnikovi poti na grad Vodriž
	Podjetniški center	Berzelak Slavica	Spominki in darila naj vas spomnijo na moj domači kraj
		Berzelak Slavica	Zdravilna zelišča Mislinjskega Pohorja
	Impol Kadring	Fišinger Žarka	Pravice brezposelnih in način uveljavljanja
Sevnica	Maksima	Stanislav Lošdorfer	Jaz in družina - družina in jaz
		Stanislav Lošdorfer	Prepoznavanje in zmanjševanje rizičnih faktorjev, ki povečujejo možnosti zlorabe in uporabe različnih drog
		Božič Danica	Z znanjem in izkušnjami premagujemo vsakdanje ovire
Sežana	Kosovelova knjižnica	Nadja Mislej Božič	Kamen-kulturna dediščina krasa
Škofja Loka	Freising	Ucman Iris	Delale so naše babice in dedje

		Ucman Iris	Spoznajmo zelišča in naredimo domače zeliščne pripravke
		Ucman Iris	Spoznajmo velike slikarje srednjega veka
Velenje	Invel	Filipančič Ivanka	Spoznajmo gobe in njihovo uporabo
		Filipančič I.	Plesno in pevsko ljudsko izročilo v Šaleški dolini
		Filipančič I.	Ustvarjajmo iz odpadnega materiala
		Filipančič Selma	Kako premagamo stres
	VID	Nena Mijoč	Načrtovanje in priprava projektov
		Slavka Mijoč	Rože iz krep papirja - ljudsko izročilo in današnja uporabnost
		S.Mijoč	Ustvarjalno kvačkanje
CSD	Žalec	irena Pražnikar	Uporaba elektronske pošte za računalniško nepismene
		Pražnikar	Oljka, oliva, oljčno olje in mediteranska kuhinja
		mojca Cehnar	Nezavedno-kaj je to
		Tatjana Pogorelčnik	Zbiramo, beremo in prepevamo stare slov. pesmi
		Tatjana Pogorelčnik	nabiramo in spoznavamo zdravilna zelišča
Velenje	Andragoško društvo-U3	Bahor Igor	Lončarski krožek
		Magda Žist	Pogovorna angleščina

		Nada Salobir	Izobraževanje za ekološko osveščenost na lokalni ravni
Vrhnika	Cankarjeva knjižnica	Gabrovšek Alenka	BMK
Nova vas	OŠ Toneta Šraja	Martina Kočevar	Beremo z Manco Košir
Stari trg v Loški dolini	OŠ Toneta Šraja	Martina Kočevar	ŠK BMK Bloke - Stari trg
Logatec	Knjižnica Logatec	Čušin Gostiša Andreja	Beremo z Manco Košir
Gornja Radgona	LU	Rauter Katarina	Feri Lainšček - pravljичni biseri za otroke in odrasle
Idrija	Gimnaz. Jurije Vege	Tina Bogataj	Knjigo za nasmešek
Kočevje	LU	Pečnik Jožica	Beremo z Manco Košir
Litija	ZIK - Matična knjižnica	Omahen Magda	Beremo z Manco Košir
Litija	ZIK - Matična knjižnica	Omahen Magda	Beremo z Manco Košir II
Ljubljana	Društvo Vita za pomoč po nezgodi	Gorup Darja	BMK - VITAROM
Maribor	Knjižnica Rotovž	Zora A. Jurič	Beremo z Manco Košir

Novo mesto	RIC	Štern Marjana	Beremo z Manco Košir
Novo mesto	RIC	Štern Marjana	Ure branja za nova spoznanja
Postojna	LU	Sedej Nataša	Pozor - vstopamo v intimne svetove
Ptuj	LU	Maja Kodrič	Pravljica
Sežana	Kosovelova knjižnica	Maja Razboršek	Sončna ura
Sežana	Kosovelova knjižnica	Godnič Tanja	Čista misel
Kranj	Osrednja knjižnica	Kepic Mohar Alenka	Beremo z Manco Košir
Kranj	LU	Škofic Kranjc Nataša	Beremo z Manco Košir
Šenčur	Jerebika d.o.o.	Škofic Kranjc Nataša	Beremo z Manco Košir
Preddvor	Jerebika d.o.o.	Škofic Kranjc Nataša	Arcticae Horulae
Ljubljana	MDSS Ljubljana	Petre Kaja	Beremo z Manco Košir
Izola	Matična knjižnica	Hrs Marina	Beremo s starši
Ilirska Bistrica	LU	Pirih Anja	Beremo z Manco Košir

Zagorje	LU	Uran Valentina	Beremo z Manco Košir
Koper	LU	Darja Škorjanc Braicomargareta Šimunič	Beremo poezijo-Leeggiamo poesia
Grosuplje	KADIS	Kristina Šircelj-Oblak	Bralni krožek - šala kot kratka oblika ustnega slovstva
Žalec	UPI-LU	Biserka Neuholt	Beremo z Manco Košir
	SKUPAJ		
	od tega BMK		

31.

34.

35.

36.

37.

41.